

A Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság a Debrecenben, 2019. évi június hó 18. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

végzést:

Az emberölés büntette miatt vádlott ellen indított büntetőügyben a Nyíregyházi Törvényszék 2019. évi április hó 9. napján kihirdetett 7.B.660/2018/16.számú ítéletét helybenhagyja.

A vádlott által az elsőfokú ítélet kihirdetésétől a mai napig letartóztatásban töltött időt is beszámítja a szabadságvesztés tartamába.

A fellebbezési eljárásban felmerült 15 427 (tizenötezer-négyszázhuszonhét) forint büntügyi költség a vádlottat terheli.

A vádlott tényleges tartózkodási helye: ... Fegyház és Börtön.

Indokolás

Az ügyben első fokon eljáró Nyíregyházi Törvényszék a rendelkező részben megjelölt ítéletével ... vádlottat bűnösnek mondta ki emberölés büntetében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (továbbiakban Btk.) 160. § (1) bekezdés]. Ezért 9 év 6 hónap börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre és 9 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre ítélte. Megállapította, hogy a vádlott a szabadságvesztésből a büntetés kétharmad részének letöltését követő napon bocsátható legkorábban feltételes szabadságra. A szabadságvesztésbe beszámította a vádlott által előzetes fogvatartásban töltött időt. Rendelkezett a lefoglalt bűnjelekről és kötelezte a bűnösnek talált vádlottat az eljárás során felmerült büntügyi költség viselésére.

Az ítélet ellen két irányban jelentettek be fellebbezést.

Az ügyész a nyilatkozattételre fenntartott határidőn belül a vádlott terhére, a büntetés súlyosítása érdekében élt jogorvoslattal. Indokai szerint az elsőfokú bíróság a bűnösségi körülményeket nem a súlyuknak megfelelően értékelte, a vádlottal szemben nem volt indokolt a szabadságvesztés büntetés középértékétől az alsó határ felé az eltérés. A vádlott beismerő vallomásának súlyát csökkentti, hogy nem érezte magát bűnösnek és a kezdeti teljes beismerést követően már jogos védelmi helyzetre hivatkozott. A megbánás szintén kisebb súllyal vehető figyelembe, mert a vádlott nem a sértett bántalmazását, hanem valójában a halálos eredmény bekövetkezését bánta meg. Mindezek alapján a szabadságvesztés és a közügyektől eltiltás tartamának felemelését tartotta indokoltnak.

Másfelől a vádlott és a védő terjesztettek elő fellebbezést elsődlegesen a bűnösség megállapítása miatt jogos védelmi helyzetre hivatkozással felmentés, másodsorban a kiszabott szabadságvesztés rövidebb időtartamban történő megállapítása, enyhítés érdekében.

Jogorvoslatát a védő a másodfokú eljárásban indokolta részletesen (5. számú utóirat), elsődlegesen annak az álláspontjának adva hangot, miszerint az eljárás során nem nyert kellő cáfolatot a vádlott a jogos védelmi helyzet fennálltára alapított védekezése, mely szerint őt a sértett részéről jogtalan támadás érte, ráadásul emberi élet kioltására alkalmas eszközzel. Így enyhébb védekezési mód nem

állt rendelkezésére, mint amelyet alkalmazott, másfelől a támadás okozta ijedtség, felindulás gátolta az elhárításhoz szükséges egyéb mód megválasztásában. A vádlott vallomásait élményszerűen adta elő, bűntudata miatt nem tulajdonított jelentőséget az említett védekezés rögtönös előterjesztésének. Ezzel szemben az elsőfokú ítélet ellentmondást is tartalmaz abban a tekintetben, hogy a vádlott vallomását a cselekmény közvetlen előzményeként előadott anyagi követelésre elfogadta a sértett részéről, ugyanakkor a jogtalan támadásra való hivatkozást már elvetette.

Mindezekre figyelemmel elsődlegesen azt indítványozta, hogy az ítélet tábla a terhelti védekezés elfogadásával, a tényállás vallomására alapított megváltoztatásával a vádlottat jogos védelem címén mentse fel az ellene emelt vád és törvényes következményei alól. Másodlagosan pedig az elsőfokon feltárt enyhítő körülmények, különösen a vádlott büntetlen előéletének, az általa tett beismerő vallomásnak és a sértetti közrehatásnak nagyobb nyomatékkaal való értékelésével az első fokon kiszabott szabadságvesztés rövidebb tartamra való enyhítését kérte, kitérve arra is, hogy értékelhető ok hiányában a súlyosításra irányuló ügyészi jogorvoslat elutasítása indokolt.

A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség a Bf.201/2019/2. számú átiratában az ügyészi fellebbezést fenntartva, iránya szerint és indokai alapján az elsőfokú ítélet megváltoztatását, a szabadságvesztés büntetés súlyosítását, azzal arányos tartamban a mellékbüntetés mértékének felemelését, egyéb részben a határozat helybenhagyását indítványozta, utalva a védelmi jogorvoslatok alaptalan voltára is.

Az ítélet tábla a fellebbezéseket a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban Be.) 599. § rendelkezései szerint eljárva nyilvános ülésen bírálta el.

A nyilvános ülésen az ügyész az írásbeli észrevételében foglaltakkal egyezően nyilatkozott, kifejtve, hogy a jogos védelmi helyzetre alapított vádlotti védekezés vallomásainak ellentmondásossága miatt nem fogadható el, valójában ezzel a védelem az elsőfokú bíróság mérlegelő tevékenységét támadja, ami a megállapított tényállásra figyelemmel nem lehet eredményes. A helyesen számbavett bűnösségi körülmények megfelelő értékelésével, együtt a cselekmény előzményeivel - melynek során a vádlott már követett el a sértett sérelmére testi épség elleni bűncselekményt - viszont szükségessé teszik a fő- és mellékbüntetés súlyosabb mértékben való meghatározását.

A védő ugyancsak változatlan tartalommal tartotta fenn jogorvoslata irányait, elsődlegesen jogos védelem jogcímén történő felmentés érdekében, másodsorban a büntetés enyhítése végett, azt is indítványozva, hogy a másodfokú bíróság a súlyosításra irányuló ügyészi indítványnak ne adjon helyt.

A szabályszerűen idézett, előzetes fogvatartásban lévő vádlott bejelentésének megfelelően nem kívánt részt venni a nyilvános ülésen, mely így a Be. 599. § (5) bekezdése alapján a távollétében is megtartható volt, s miután a meghallgatása nem volt szükséges, a jogorvoslatok elbírálásának nem mutatkozott akadálya.

A fellebbezések nem alaposak.

Az ítélet tábla a Be. 590. § (1) és (2) bekezdése alapján - eltérő törvényi rendelkezés hiányában - az ítélet megalapozottságát, illetve az ítéletnek a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére, a büntetés kiszabására, intézkedés alkalmazására vonatkozó járulékos rendelkezéseit, valamint az indokolás helyességét és az eljárási szabályok megtartását arra tekintet nélkül bírálta felül, hogy ki és milyen okból fellebbezett (teljes revízió). A Be. 590. § (3) bekezdése szerint korlátozott felülbírálatra nem kerülhetett sor, mert a fellebbezéseket nem kizárólag a Be. 583. § (3)

bekezdése alapján jelentették be, a védelmi perorvoslatok ugyanis támadták a tényállást és a bűnösség megállapítását is. Így a másodfokú eljárásban a törvény főszabálya értelmében teljes volt a felülbírálat.

A felülbírálat során az ítélőtábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást a perrendi szabályok megtartásával folytatta le. Nem vétett sem abszolút, sem olyan súlyos relatív perjogi hibát, mely az érdemi felülbírálatot kizárja, ilyen eljárási szabálysértésre a fellebbezők sem hivatkoztak. E körben rögzíthető, hogy nem került sor a Be. 608. § (1) bekezdés a-f) pontjában írt feltétlen, valamint a 609. § (1) bekezdésében és a (2) bekezdés a-e) pontjaiban szabályozott relatív eljárási szabálysértésre.

A törvényszék ügyfelderítési kötelezettségének eleget tett és döntően megalapozott tényállást állapított meg, mely csak szűk körben volt hiányos [Be. 592. § (1) bekezdés a) pont] az elkövetés magatartás részleteit, illetve a sértetti sérüléseket és a halál bekövetkezését illetően.

A hiányosságot azt jelenti, hogy a bíróság az elfogadott terhelti vallomás ellenére nem állapította meg a sértettre mért eszközös ütések irányát, és a sérülések köre sem teljes.

A másodfokú bíróság a nem súlyos, részbeni megalapozatlanságot a Be. 593. § (1) bekezdés a) pontjában írt jogkörében a következők szerint egészíti ki, illetve helyesbíti.

- A vádlott a szögvasal felülről lefelé irányuló mozdulattal vágta fejbe a sértettet. Az első ütés előtt a sértett a vádlotthoz mértén oldalt állt, jobb oldala nézett a vádlott felé, a második ütésnél pedig háttal állt hozzá képest, amikor a vádlott nagy erővel a tarkójára sújtott.
- ... sértett a vádlott által elkövetett bántalmazás következtében az agy felszínének zúzódásos sérülését is elszenvedte.

Az elkövetési magatartás részleteire, az elkövető és a passzív alany testhelyzetére nézve a másodfokú bíróság a tényállást a vádlott 2018. március 5-i nyomozási vallomása alapján egészítette ki (nyomozási irat 351 - 352. oldal). A bizonyítékok értékelésekor az indokolás ugyan utal erre, azonban a fontos tényeket a történeti tényállásba kell foglalni. A sérülések leírásának kiegészítése pedig az igazságügyi boncjegyzőkönyv megállapításain alapult (nyomozási irat 240. oldal), melyet az elsőfokú bíróság már értékelési körbe vont.

A kiegészítéssel a tényállás teljes mértékben megalapozottá vált és a Be. 593. § (3) bekezdése alapján a másodfokú ítélezés alapját képezte.

Az elsőfokú bíróság az ügy helyes eldöntése szempontjából lényeges bizonyítékokat megvizsgálta és azokat a logika szabályai szerint igen gondosan, alaposan értékelte. A vádlottnak a cselekmény beismerését tartalmazó első nyomozási vallomása, a vallomását alátámasztó orvosszakértői vélemény, a helyszín, a tárgyi bizonyítékok és okiratok, valamint a cselekményről és előzményeiről információt szerző tanúk vallomása alapján a tényállás kétséget kizáróan bizonyított. Az elsőfokú bíróság indokolási kötelezettségét színvonalasan, részletesen teljesítette, indokát adva annak, hogy miért nem fogadta el a vádlott későbbi, a sértett támadására vonatkozó vallomásait.

Utalni szükséges rá, hogy a bizonyítékok értékelésének megszokott és logikus módja az, hogy a bíróság a vallomás - más bizonyítékokkal megerősített - részeit fogadja el irányadónak a történeti tényállás megállapításakor, míg a vallomás azon részeit, amelyek más bizonyítékokkal ellentétesek, figyelmen kívül hagyja. (BH1998. 418.III., BH2002. 87.).

Az elsőfokú ítélettől eltérő - jogos védelmet megalapozó - tényállás megállapítását és a vádlott felmentését célzó védelmi fellebbezés a bizonyítékok okszerű mérlegelésén keresztül támadta a megalapozott tényállást, mely a tényálláshoz kötöttségnek a Be. 591. § (1) bekezdésében megfogalmazott elvéből következően eredményre nem vezethetett. A tényállás megalapozottsága esetén a bizonyítékok eltérő mérlegelésére és eltérő tényállás megállapítására nem kerülhet sor. A védelem nem jelölt meg olyan új bizonyítékot vagy tény, mely a másodfokú eljárásban bizonyítást vagy eltérő tények megállapítását indokolta volna. A tényálláshoz kötöttség elvi indokát a Be. 167. § (3), (4) bekezdése adja, ami szerint a bizonyítás eszközeinek és a bizonyítékoknak nincs törvényben előre meghatározott ereje, a bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességükben szabadon értékeli, és a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg. Ezáltal biztosított a bizonyítékok hitelt érdemlőségének meggyőződés szerinti, szabad értékelése és védett mikénti értékelése (Kúria Bhar.III.1.201/2018/10.). Mindezen elvek érvényre jutása garantálja az elsőfokú bíróság ún. ténybíróági jellegét.

A törvényszék helyesen vetette el a jogos védelmi helyzet fennállását. Az irányadó tényállás alapján a jogos védelmi helyzet megnyílása szóba sem kerülhet, e körben a törvényszék kifogástalan indokolást adott a 10. oldal 1-2. bekezdésében. A tényállásból következőleg a vádlottat vezette egyértelmű támadó szándék, cselekménye így a jogos védelmi helyzet hiányát hozta létre, amit a sértett részéről támadás nem előzött meg. A vádlott ezért elhárító magatartásra alappal nem hivatkozhat. Javára menthető felindulás, vagy ténybeli tévedés sem állapítható meg, mely okok miatt a másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy a vádlott utóbb előterjesztett, jogos védelem fennálltára való hivatkozása nem foghat helyt.

Az elsőfokú bíróság - a büntethetőségi akadály hiányára is figyelemmel - törvényesen vont következtetést a vádlott bűnösségére és a cselekmény minősítése is megfelel az anyagi jognak.

Amint az elsőfokú bíróság helyesen megállapította, a Kúria 3/2013. számú Büntető jogegységi határozatában írt iránymutatásnak megfelelően, a vádlott terhére az ölési szándék megállapítható. A cselekmény nem volt motiválatlan, a vádlott élet kioltására alkalmas, méreténél fogva igen veszélyes eszközzel - szögvasal - két ízben ütött a sértett fejére, egy alkalommal hátulról és nagy erővel, mely ütés következtében a sértett a helyszínen halálos koponyasérülést szenvedett. A használt eszköz, a bántalmazás módja, az ütések rendbelisége, a támadott testtájék és a cselekmény utáni magatartás külön és együttesen is az ölési szándékot erősítik meg.

Az elsőfokú bíróság vizsgálta, hogy a vádlott cselekménye nem valósíthatta-e meg a Btk. 164. § (1) bekezdésébe ütköző és a (8) bekezdés II. fordulata szerint minősülő halált okozó testi sértés büntettét és helyesen ismerte fel, hogy a cselekmény nem minősíthető így, mert a vádlott ölési szándéka egyértelmű. Az ebben a körben megállapítható tárgyi és alanyi oldali tényezők mellett a vádlott tudatában - beszámítási képessége birtokában - fel kellett merülnie, hogy ütése eredményeként a sértett életét veszítheti, ám e súlyos következmény iránt teljes közömbösséget mutatott. Ugyanakkor a törvényszéknek a halált okozó testi sértés helyett elsősorban a Btk. 161. § (1) bekezdésében szabályozott privilegizált ölés, az erős felindulásban elkövetett emberölés törvényi tényállásának kimerítését kellett volna vizsgálnia, mely elmaradt, ezért azt a másodfokú bíróság pótolja.

A vádlott cselekménye azért nem minősülhet enyhébben, mert egyrészt hiányzik a méltányolható ok, másfelől az éplélektani alapon kialakuló indulat olyan foka, melyet a törvény megkíván. A vádlott a sértett portáján lakott, neki tartozott, ezért a pénz követelése és a tényállásban egyébként

nem részletezett szidalmazás méltányolható okot nem jelenthetett a sértett agyonütésére. A cselekmény részletei és főként az utólagos magatartás alapján pedig kizárható a tudat elborulása.

Összegezve: a helyesbítéssel a vádlott cselekményének minősítése törvényes.

Az elsőfokú bíróság a büntetés kiszabása során irányadó körülményeket nagyrészt helyesen feltárta, további enyhítő körülmény viszont a cselekmény eshetőleges szándékkal történő megvalósítása. A beismerés nyomatékát viszont valóban lerontja, hogy nem bűnösségre is kiterjedő, gyakorlatilag ténybeli.

Ettől függetlenül a törvényszék a vádlottal szemben a büntetési célok elérésére alkalmas, a büntetéskiszabási elvekkel összhangban álló, tetterányos büntetést szabott ki, mely kifejezi az egyéniesítés követelményét is. Az elsőfokú bíróság a büntetési tétel középértékéhez (10 év) közeli 9 év 6 hónapban határozta meg a börtönben végrehajtandó szabadságvesztés tartamát. A fél éves eltérés jelentéktelen. A büntetlennek tekintendő vádlottal szemben a büntetési tétel középértékéhez igazodó szabadságvesztés és a közügyektől eltiltás eltúlzottan enyhe büntetésnek semmiképp sem minősíthető, a Be. 606. § (4) bekezdésében megkívánt lényeges súlyosítása nem indokolt, ezért a másodfokú bíróság a súlyosításra irányuló ügyészi fellebbezést nem tartotta alaposnak.

A sértettet fémeszközzel agyonverő vádlott büntetése túl szigorúnak sem értékelhető, ezért enyhítésére sem kerülhetett sor.

Megfelelnek a törvénynek az előzetes fogvatartás beszámítására, a feltételes szabadságra bocsáthatóságra, a lefoglalt bűnjelekre és a bűnügyi költség viselésére vonatkozó ítéleti rendelkezések is. A bűnjelekkel kapcsolatosan ugyan némileg megtévesztő, hogy a vádlott három ruhadarabját (melegítőnadrág, ing, télikabát) a sértett hozzátartozójának kiadandó tételek között is feltüntette a törvényszék, de miután tételszámokkal megjelölve, beazonosítható módon azokról a terhelt részére való kiadása felől rendelkezett - helyesen -, ezért ebben a körben az ítéletábra nem tartott indokoltnak korrekciót.

A kifejtettekre tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Be. 605. § (1) bekezdésének alkalmazásával - alapvetően helyes indokainál is fogva - helybenhagyta.

Az elsőfokú ítélet kihirdetésétől a mai napig előzetes fogvatartásban töltött időt az ítéletábra a Btk. 92. § (1), (2) bekezdése alapján számította be a szabadságvesztésbe azzal, hogy egy napi előzetes fogvatartás egy napi szabadságvesztésnek felel meg.

A bűnügyi költség viselésére vonatkozó rendelkezés a Be. 613. § (1) bekezdésén alapul.

A másodfokú bíróság a vádlott időközben megváltozott tényleges tartózkodási helyét - mely jelenleg a fogvatartás helye - a Be. 604. § (3) bekezdés c) pontja alapján rögzítette határozatában, figyelemmel a Be. 561. § (2) bekezdés b) pontjában és a 10. § (1) bekezdés 15. pontjában írtakra is.

Debrecen, 2019. június 18.

Dr. Elek Margit sk. a tanács elnöke, Dr. Bakó József sk. előadó bíró
Dr. Háger Tamás sk. bíró

Záradék:

A Nyíregyházi Törvényszék 7.B.660/2018/16. számú ítélete a másodfokú végzés folytán jogerőre emelkedett.

Debrecen, 2019. június 18.

. Elek Margit sk.
a tanács elnöke